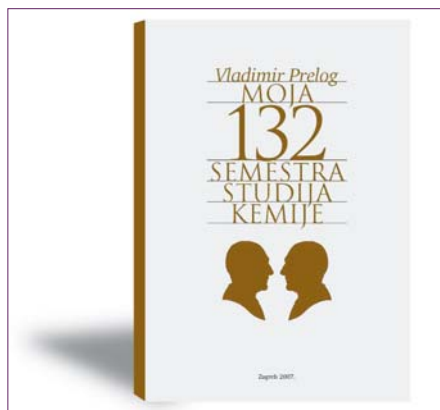

Vladimir Prelog

Moja 132 semestra studija kemije

Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije i Odbor za obilježavanje 100. obljetnice rođenja nobelovca Vladimira Preloga, Zagreb 2007.

ISBN 978-953-6470-28-0

Sadržaj: Predgovor hrvatskom izdanju; Predgovor prvom izdanju; Moja 132 semestra studija kemije; Djetinjstvo i mladost u Jugoslaviji (1906. – 1924.); Student kemije u Pragu (1924. – 1929.); Bavljenje kemijom u Pragu (1929. – 1934.); Sveučilište u Zagrebu (1934. – 1941.); U Zürichu od 1942.; Predavanje na Sveučilištu Notre Dame (1950.); Redoviti profesor u Zürichu, predavanja na Kolumbijskom sveučilištu (1951.); Revolucija u instrumentaciji i druge promjene (1950. – 1957.); Voditelj laboratorija (1957.), kolektivno vodstvo (1964.) i umirovljenje (1976.); Retrospektiva; Epilog; Literatura; Prilozi; O ediciji Profili, putovi i snovi; Predgovor urednika edicije; Uspomene na osnutak Kaštelova istraživačkog laboratorija; Bürgerstock Declaration; Popis fotografija; Kazalo imena i pojmova.

U povodu 100. obljetnice rođenja Vladimira Preloga, godine 2006. i 2007. proglašene su u Hrvatskoj Prelogovim godinama i mnogo je učinjeno u popularizaciji njegova života i djela. Prelog se počeo javljati u vijestima, u svim medijima, te je napokon ponovno postao poznat prosječnom Hrvatu. Danas se s ponosom ističe da su dva od tri hrvatska nobelovca bili prirodnoznanstvenici kemičari i hvali se našim Prelogom. No shvaćamo li zbog čega je Prelog bio, kako se voli govoriti, velikan? Prelogova autobiografija *Moja 132 semestra studija kemije* otkriva njegovu pravu veličinu.

Autobiografija, izvorno objavljena 1991. na engleskom kao dio edicije *Profili, putovi i snovi* u nakladi *Američkoga kemijskog*

društva, konačno je prevedena na hrvatski upravo u povodu Prelogove godine zahvaljujući zauzimanju urednika Marije Kaštelan-Macan, Miljenka Dumića i Krunoslava Kovačevića. Knjiga je također vrlo kvalitetno opremljena marom Milene Mikulić iz *Studija grafičkih ideja*.

Prelog je svoju autobiografiju pisao gotovo nevoljko, ne kaneći napisati išta više od znanstvene biografije. Usredotočio se na znanstvene nedoumice i probleme, nuspjehe kojima je popločen put do svakog otkrića, rado spominjući doprinose svojih mnogobrojnih učitelja i suradnika. Knjiga bi bila vrijedna čitanja čak da je i ostala samo pregled njegova profesionalnog života. Ne samo da je uvid u razmišljanje i metodu rada jednoga takvog znanstvenika poučan; ne treba biti organski kemičar da bi se uživjelo u napetu potragu za novim spojevima i izazove rješavanja njihove strukture.

No *Moja 132 semestra* mnogo su više od toga. Malo koji pisac može sakriti sebe dok piše, tako da se čitajući ovu knjigu može uistinu upoznati Preloga kakvog ne pokazuje niti jedan dokumentarac ili novinski članak. Cijela knjiga odiše Prelogovim duhom i inteligencijom. Šturi opisi vlastitih uspjeha i uvijek pozitivno spominjanje kolega pokazuju njegovu skromnost, bezbrižno spominjanje neuspjeha samopouzdanje sposobnog čovjeka, a sve to zaokružuje tihi smisao za humor koji se provlači kroz cijelu knjigu. To su odlike velikog čovjeka zahvaljujući kojima je i ostvario ono po čemu ga pamtimo.

Osobno od srca preporučujem ovu knjigu koja može biti nadahnuće svakom čitatelju koji se i sam bavi znanostima. Knjiga nije u slobodnoj prodaji, a može se posuditi u *Nacionalnoj sveučilišnoj knjižnici*, zagrebačkoj *Gradskoj knjižnici* i svim boljim znanstvenim knjižnicama.

Jelena MACAN

Herman F. Mark

Encyclopedia of Polymer Science and Technology, concise, 3rd Edition

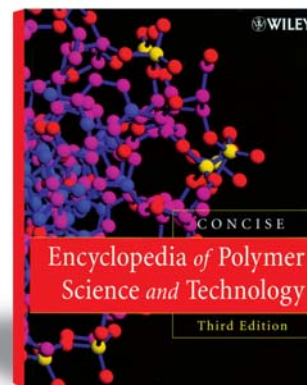
Wiley, 2007.

ISBN 978-0-470-04610-4, cijena: 309 €

Riječ je o sažetoj *Enciklopediji polimerstva*, nastaloj od izvorne, opsega 12 knjiga. Ova sažeta i vrlo vrijedna inačica sadržava oko milijun riječi, otisnutih na 1 462 stranice.

Najprije nešto o naslovu. U izvorniku nedostaje mi dodatak: *...and Engineering*. Ali

sadržava ono što čini taj treći dio naslova. I sada se vidi kako je hrvatski jezik bogat. Umjesto sedam engleskih riječi, samo dvije hrvatske.

Ako se susretnete s gotovo 1 500 stranica sitnog teksta, razumljivo je da možete učiniti tek nekoliko nasumičnih provjera pojedinih jedinica. Nalaze se opisi relativno rijetkih preradbenih postupaka poput istiskivanja (e. *ram extrusion*, *solid-state extrusion*, *piston extrusion*). Postupcima preradbe plastike posvećeno je pet stranica, pri čemu je prikaz vrlo nesustavan. Međutim, pojedini postupci iscrpnije su obrađeni na drugim mjestima, npr. ekstrudiranje je opisano u 40 natuknica. Nema, primjerice, učestalog pojma adicijska polimerizacija, ili poliadicija. Ima tri natuknice vezane uz tu polimerizacijsku reakciju: adicijski polimeri (poliadiukti), adicijski/kondenzacijski polimeri i adicijsko-fragmentacijski prijenos lanca.

Prije zaključka, nebitno za ocjenu djela, ali je povezano s izdavačem časopisa *POLIMERI*, *Društvom za plastiku i gumu*. Prva dva počasna člana DPG-a iz inozemstva izabrana su u siječnju 1974. na izbornoj skupštini tadašnjeg *Društva plastičara* (i *gumaraca* je dodano godinu poslije). Bili su to prof. H. Mark, *pokretač ove enciklopedije*, i prof. G. Menges, izravni ili posredni mentor svih hrvatskih profesora s područja preradbe polimera.

Zaključno, knjiga je u prvom redu namijenjena onima koji se bave prirodnoznanstvom polimera i njihovom proizvodnjom. Za njih je to nuždan priručnik.

Igor ČATIĆ

Güneri Akovali

Polymers in Construction

Rapra Technology Limited, Shawbury, 2005.

ISBN 1-85957-468-8, cijena: 95 €

Sadržaj: *Introduction; The Use of Polymers in Construction: Past and Future Trends; The*

Use of Plastics in Building Construction; Systems for Condensation Control; Use of Polymers in Civil Engineering Applications; Plastics and Plastics Composites: A Perspective on their Chemistry and Mechanics; Plastics and Polymer Composites: A Perspective on Properties Related to their use in Construction; Sustainable Construction; Processing of Individual Plastics Components for House Construction, Civil and Highway Engineering Applications; Lignocellulosic Fibre – Plastic Composites in Construction; Rubber Concrete; Some Possible Health Issues Related to Polymeric Construction, Materials and on Indoors Atmosphere.

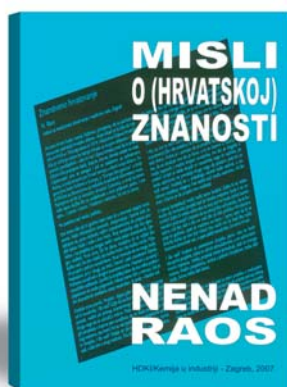
U pisanju ove knjige sudjelovali su mnogobrojni autori iz Belgije, Egipta, Indije, Kanade, Kine, SAD-a i Turske. S obzirom na velik broj autora, neki dijelovi knjige ponavljaju se u pojedinim poglavljima. Budući da je u svijetu relativno malen broj knjiga koje obrađuju primjenu polimera u građevinarstvu, čitatelj će naći vrijedne podatke koji mogu poslužiti građevinarima pri korištenju polimernih materijala.

Želimir ŠIMUNIĆ

Nenad Raos

Misli o (hrvatskoj) znanosti

HDKI/Kemija u industriji, Zagreb, 2007.

ISBN 978-953-6894-28-4, cijena: 50 kuna

Sadržaj: *Riječ urednika; Predgovor; Članci; Biografska bilješka; Prilog biografiji: Kemija je magija; Bibliografija; Slovo o časopisu.*

Moj prijatelj, istaknuti metalurg, uvijek u sličnim prilikama kaže: *da ga nema, trebalo bi ga izmisliti.* U našoj znanstvenoj sredini to se sigurno odnosi i na dr. sc. Nenada Raosa,

znanstvenog savjetnika koji radi u *Institutu za medicinska istraživanja i medicinu rada.* Riječ je o vrlo rijetkoj osobnosti, kemičaru sa snažnim, nasljednim smislom za pisanje (sin glasovitoga hrvatskog književnika Ivana Raosa). Vrlo širokog interesa (vidljivo iz citata), Nenad Raos je i vrstan motritelj, uočava pojave i zakonitosti u (hrvatskoj) znanosti te ih uspješno uspoređuje sa svojim međunarodnim iskustvom. Njegovi zaključci temelje se ponajprije na zapažanjima hrvatske znanstvene zbilje, ali vrijede i općenitije.

Knjiga sadržava tridesetak članaka objavljenih u rubrici *Mišljenja i komentari* časopisa *Kemija u industriji* u razdoblju od 1994. do današnjih dana. Nepotrebno je prenositi misli iz njegovih članaka. Treba ih pročitati. Osobno svjedočim o ispravnosti iskaza urednika, prvo što pročitam u novom broju časopisa *KUI* je njegov prilog. I u pravilu uvijek uživam u britkosti komentara.

Izdvojio bih jednu pojedinost iz članka *Je li kemija znanost.* U mojoj terminologiji, kemija je nekada bila pretežno lučonosna (prirodna) znanost, danas je pretežno plodonosna (tehnička) znanost. Nekada se pretežno bavila otkrićima, danas pretvaranjem otkrića i *iz-uma* u novu, u pravilu dodanu vrijednost.

O snazi i vrijednosti njegovih tekstova govori i to da se rijetko tko upušta s njim u raspravu, jer mu nedostaje argumenata. Jedna takva rasprava ipak se rasplamsala na stranicama *KUI*-ja tijekom 2007. U njegovu odgovoru pojavila se jedna usporedba koja mi se osobno nije sviđala, koja bi mogla dopunski obeshrabrati potencijalne kritičare (Hitler, Židovi).

Koga zanimaju misli jednog erudita, čovjeka koji je dugo u hrvatskoj znanosti, rijedak primjer uspješnoga znanstvenog komunikatora s javnošću, toplo mu preporučujem da pročita ovaj izbor tekstova.

Igor ČATIĆ

Vanessa Goodship

Introduction to Plastics Recycling

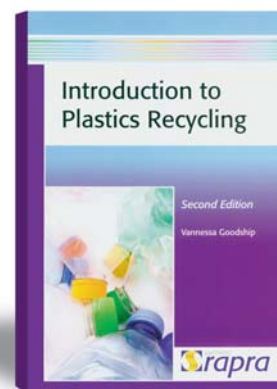
Smithers Rapra Technology Limited, Shrewsbury, 2007.

ISBN 978-1-84735-078-7, cijena: 50 £

Sadržaj: *Preface; Introduction; Back to Basic; The Effects of Processing on Thermoplastics; Why Plastics Need to be Sorted, Processing Techniques; Additives for Recyclates; Other Methods of Recycling and Waste Disposal Options; Creation of a Re-*

cycling and Waste Recovery Infrastructure for Plastics; The Problem in Perspective; Rise of the Biopolymers: Recycling versus Degradation; Abbreviation and Acronyms; Glossary, Index.

Područje oporabe blisko je povezano s polimerstvom, ali već poodavno ono je postalo interesantnije i političarima i široj javnosti preko područja zaštite okoliša i zbrinjavanja otpada. Međutim, još uvijek izvan stručnih krugova plastični materijali i njihova oporaba nerijetko nailaze na nerazumijevanje.

U knjizi su opisani načini oporabe plastike, s naglaskom na materijalnu oporabu, tj. recikliranje. Cjelokupna problematika recikliranja plastike obuhvaća se u ovoj knjizi, i to na način razumljiv ne samo onima koji su školovanjem ili poslom vezani uz plastiku već i mnogo širem krugu čitatelja. U njoj je odgovoreno na cijeli niz pitanja koja se javljaju ako se želi uspješno gospodariti plastičnim otpadom.

Ova je knjiga drugo, ali znatno promijenjeno izdanje knjige objavljene još 2001. pod istim naslovom. Od tada se dosta toga promijenilo u području oporabe plastike. U cijelom se svijetu ulažu znatni napor kako bi se povećala količina reciklirane plastike, pa oni nisu zaobišli ni Veliku Britaniju. U toj su zemlji sustav oporabe plastike dobro prihvatili i društvo u cjelini i pojedinci odvajanjem plastičnih proizvoda već u kućanstvima.

Jednako tako, predstavljeno je zbrinjavanje biopolimera te njihov utjecaj na tržište plastičnih materijala te uspoređena biodegradacija s recikliranjem, s naglaskom na životni ciklus pojedinih proizvoda i njihov utjecaj na okoliš i ljude.

Kako je od prvog izdanja došlo do bitnih promjena u prihvaćenoj i provedenoj europskoj regulativi u području oporabe, u ovoj su knjizi predstavljene i nove europske smjernice koje se odnose na ovo područje.

Gordana BARIĆ